सिम्रौनगढको पहिलो राष्ट्रिय दैनिक

शुभम सन्देश

Shubham Sandesh

National DAILY दैनिक

वर्ष : ५ ✵ अंक : ७९ ✵ २०७९ साल, पुस ५ गते मंगलबार, ✵ Tuesday 20 Dec, 2022 मूल्य रु. ५/- ✵ पृष्ठ : ४

काठमाडौं-तराई/मधेस द्रुतमार्गका लागि फेरि रुख कटान

बारा, ४ पुस ।

काठमाडौं-तराई/मधेस द्रुतमार्ग (फास्ट ट्र्याक) निर्माणका लागि नेपाली सेनाले फेरि रुख काट्न सुरु गरेको छ । द्रुतमार्ग निर्माणको क्रममा नयाँ संरचना बनाउन थप जग्गा आवश्यक परेको भन्दै ३ वटा सामुदायिक र राष्ट्रिय वन क्षेत्रबाट १ हजार २५ वटा रुख कटानका लागि सेनाले डिभिजन वन कार्यालय बाराबाट सहमति लिएर कटानको काम सुरु गरेको हो । सेनाले गत सातादेखि कछडिया, नागमणि, बाघभैरव सामुदायिक वन र राष्ट्रिय वन क्षेत्रमा रुख कटानको काम सुरु गरेको हो । द्रुतमार्गको जिरो पोईन्ट (निजगढ) मा सेनाको ब्यारेक क्षेत्रमा रहेको खाली जग्गालाई सदुपयोग गर्दा थप रुख काट्नु नपर्ने भन्दै यसअघि वन कार्यालयले सेनालाई आसपासका खाली जग्गामै आवश्यक संरचना बनाउन आग्रह गरेको थियो । तर सेनाले भने आवश्यक संरचना तोकिएको स्थानमै निर्माण गर्नुपर्ने अडान राखेपछि थप रुख काट्नु परेको हो ।

डिभिजन वन कार्यालय बाराका प्रमुख विनोद सिंहले अधिकांश सरकारी निकायहरुले वन क्षेत्र भित्रकै खाली जग्गाको सदुपयोग भन्दा पनि रुख कटानमै बढी ध्यान केन्द्रित गर्ने गरेको गुनासो गरे । 'हामीलाई रुख काट्न स्वीकृत दिने ईच्छा छैन, तर राष्ट्रिय गौरवको आयोजना हो । काम रोक्न पनि भएन, कटान अनुमति रोक्दा चौतर्फी दबाब र आलोचना सुन्नुपर्ने भएकाले बाध्य भएर अनुमति दिएका हौं,' उनले भने ।

(बाँकी तेश्रो पेजमा)

निजगढका एमाले नेता तिमल्सिनाको मोटरसाइकल दुर्घटनामा निधन

बारा, ४ पुस ।

बाराको निजगढमा भएको मोटरसाइकल दुर्घटनामा परि नेकपा (एमाले) का स्थानीय एक नेताको ज्यान गएको छ । बाराको निजगढ नगरपालिका-१ सिंगौल बस्ने ४७ वर्षीय भोलाप्रसाद तिमल्सिनाको मृत्यु भएको हो । उनी चढेको ना ३४ प ८३३१ नम्बरको मोटरसाइकल विपरीत दिशाबाट आइरहेको ना ६ ख २२६१ नम्बरको ट्रकमा निजगढ नगरपालिका

(बाँकी तेश्रो पेजमा)

भन्सार छलिको सामानसहित पथलैयाबाट ट्रक नियन्त्रणमा

काठमाण्डौं, ४ पुस ।

भन्सार छलिको सामान बोकेको ट्रक सशस्त्र प्रहरीले बाराको जितपुर सिमरा उपमहानगरपालिका-१ स्थित पथलैयामा नियन्त्रणमा लिएको छ । बिओपी बीरगञ्जबाट खटिएको टोलीले ना.४ख ८३३४ नम्बरको ट्रक नियन्त्रणमा लिएको सशस्त्र प्रहरीका सहप्रवक्ता शैलेन्द्र थापाले रातोपाटीलाई बताए । वीरगञ्जबाट पथलैया तर्फ जाँदै गरेको ट्रकमा बिजविजक भन्दा धेरै औषधीसहितका सामान फेला परेको छ। करिब ७८ प्रकारका समान बोकेर भारतबाट नेपाल आउँदै गरेको सो ट्रकलाई सशस्त्र प्रहरीले थप अनुसन्धानका लागि राजस्व अनुसन्धान कार्यालय पथलैयामा बुझाएको छ। ट्रकमा करिब १ करोड ३९ लाख मूल्य बराबरको सामान फेला परेको छ । (साभार-रातोपाटी)

रेशम चौधरीको रिहाइ माग गर्दै नागरिक उन्मुक्ति पार्टी र थारु कल्याणकारी संघले संयुक्त खबरदारी कार्यक्रम सम्पन्न

बारा, ४ पुस ।

थारु कल्याणकारी संघ बाराको अध्यक्ष रामप्रसाद चौधरीको सभापतित्व तथा नागरिक उन्मुक्ति पार्टी बाराको जिल्ला अध्यक्ष रामचन्द्र चौधरीको प्रमुख आतिथ्यमा खबरदारी कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता (पहिलो संशोधन) अध्यादेश प्रमाणीकरणको माग गर्दै नागरिक उन्मुक्ति पार्टी तथा थारु कल्याणकारी संघ बाराले बाराको सदरमुकाम कलैयामा जुलुस र्याली निकाली जिल्ला प्रशासन कार्यालय अगाडी धर्ना दिइ भरत चौकमा कोण सभामा परिणत भएको थियो ।

विभिन्न समूहसँग सरकारले गरेको सहमति कार्यान्वयनका लागि सरकारले अध्यादेश ल्याएपनि प्रमाणीकरण नभएको भन्दै सो पार्टीले धर्ना दिएको हो । प्रदर्शनमा सहभागीहरुले

(बाँकी तेश्रो पेजमा)

* सार्वजनिक सम्पत्ति अतिक्रमण नगरौं ।
* कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो भने सेवा प्राप्त गर्नु अधिकार हो ।
* बेटी पढाऔं बेटी बचाऔं ।
* हाम्रो गाउँपालिका हामी सबै मिलेर सबल, सक्षम र सशक्त बनाऔं ।
* सधैं चर्पीको प्रयोग गरौं र खुल्ला रुपमा सौच नगरौं ।
* आफ्ना गाउँघर सफा र स्वच्छ राखौं ।
* सेवा सुविधा प्राप्तिका लागि समयमै सम्पूर्ण तिर्नु पर्ने कर अनिवार्य चुक्ता गरौं ।

फेटा गाउँपालिका

फेटा (बारा)

२३ जना एसपीहरुको काज सरुवा, पर्सामा कोमल शाह आउदैं

बिरगन्ज, ४ पुस ।

नेपाल प्रहरीका २३ जना एसपीहरुको काज सरुवा भएको छ । सरुवामा ८ जिल्लाका प्रहरी प्रमुख फेरिएका छन्। सरुवा सूचीअनुसार झापामा एसपी दुर्गाराज रेग्मी, पर्सामा कोमल शाह, धनुषामा विश्वराज खड्का, सर्लाहीमा नरेशराज सुवेदी,

(बाँकी तेश्रो पेजमा)

मर्मत गर्न राखिएको ट्रकमा मोटरसाइकल ठोक्किँदा २ जनाको मृत्यु

बारा, ४ पुष ।

बारामा मोटरसाइकल दुर्घटनामा परेर दुई जनाले ज्यान गुमाएका छन्। आइतबार साँझ भएको सवारी दुर्घटनामा रौतहटका दुई युवकले ज्यान गुमाएका हुन् । सोही मोटरसाइकलमा सवार अर्का एक जना घाइते भएका छन् ।

मर्मत गर्नका निमित्त सडक छेउमा पार्क गरेर राखिएको ट्रकमा मोटरसाइकल ठोक्किँदा भएको दुर्घटनामा रौतहटको गुजरा नगरपालिका वडा नम्बर ३ सिम्रिका निवासी २६ वर्षीय भुवन पहारी र २७ वर्षीय रितबहादुर राई रहेका छन् । सोही स्थानमा २४ वर्षीय सुशील माझी घाइते भएका छन् । जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाराका अनुसार आइतबार साँझ करवी ७ बजेको करिवमा पूर्वपक्षिम लोकमार्गको भमरा र धन्सार पुलबीचको जङ्गलमा पर्ने सिम्री जाने सडकभन्दा करिब २ सय मिटर पर दुर्घटना भएको थियो ।

चक्का फेर्न भनेर राजमार्ग छेउमा रोकेर राखेको प्रदेश २-०३-००१ ख ४२२९ नम्बरको मालबहाक ट्रकमा निजगढबाट सिम्रीतर्फ जाँदै गरेको प्रदेश २-०३ -००९ प ३९४३ नम्बरको मोटरसाइकल ठोक्किएपछि मोटरसाइकलमा सवार ३ जना मध्ये दुई जनाको घटनास्थलमै ज्यान गएको प्रहरीले जनाएको छ । गम्भीर रुपले घाइते सुशिललाई उपचारको लागि भरतपुर पठाइएको छ । घटनाको जानकारी पाउनासाथ इलाका प्रहरी कार्यालय निजगढ र जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय बाराको टोली घटनास्थल पुगेको थियो । मृत्तकको शव पोष्टमार्टमको कलैया पठाइएको छ ।

प्रकाशक : रामबाबु प्रसाद मेहता
प्रधान सम्पादक : अजय कुमार
सम्पादक : सरोज कुमार सिंह
समाचार सम्पादक : तिवारी यादव
प्रबन्धक : मुकेश कुमार महतो
कानुनी सल्लाहकार: परमहंस केशरी
अधिवक्ता : राजेन्द्र कुशवाहा
मुद्रक : बारा प्रिन्टिङ्ग प्रेस, कलैया उमनपा-४, बारा
ईमेल : subhamsandeshdaily@gmail.com
सम्पर्क नम्बर : ९८४५२१७३२९, ९८५५०४५५५२, ०३५५५१४९७
प्रधान कार्यालय : सिम्रौनगढ नपा ६, बारा
सम्पर्क कार्यालय : कलैया उमनपा १ (मोतिवाग), बारा

कर्जा विस्तार र आन्तरिक ऋणको दबाबले तरलतामा चुनौती कायमै

काठमाण्डौ, ४ पुस ।

पछिल्लो समयमा लगानीयोग्य पूँजीको अभावको समस्या क्रमशः सहज बन्दै गएको लक्षणहरू देखिदैछन् । तर, भविष्यमा हुने कर्जा विस्तार र आन्तरिक ऋणको दबाबले तरलताको चुनौती कायमै छ । कुनै समय तरलता व्यवस्थापन गर्न साढे २ खर्बसम्म राष्ट्र बैंकबाट स्थायी तरलता सुविधा (एसएलएफ) लिएका बैंकहरुले अहिले राष्ट्र बैंकलाई तरलता सुविधावापत दिनुपर्ने दायित्व करिब शून्यमा झारेका छन् । २९ मंसिर २०७९ को तथ्यांकअनुसार तरलता सुविधा वापत बैंकहरुले राष्ट्र बैंकलाई भुक्तानी गर्नुपर्ने दायित्व करिब ९ अर्ब ५९ करोड रहेको छ ।

यसमध्ये एसएलएफ १ अर्ब ८८ करोड ७६ लाख र ७ अर्ब ७० करोड रुपैयाँ रिपो छ । जबकी २०७९ असार मसान्तमा तरलता व्यवस्थानको लागि बैंकहरुले राष्ट्र बैंकसँग लिएको सापटी वापतको दायित्व १ खर्ब ५८ अर्ब १० करोड थियो । सबै रकम बैंकहरुले एसएलएफमार्फत नै प्रयोग गरेका थिए । ९ असार २०७८ मा २४७ अर्ब बैंकहरुले तरलता व्यवस्थापन गर्न लिएको सापटीमा राष्ट्र बैंकलाई भुक्तानी गर्नुपर्ने दायित्व २ खर्ब ४७ अर्ब १७ करोड ५५ लाख रुपैयाँसम्म पुगेको थियो । असारमा सरकारले उठाएको राष्ट्र ऋणमा लगानी गर्न बैंकहरुले ऋणपत्र धितोमा राष्ट्र बैंकसँग लिएको सापटी वृद्धि गरेका थिए ।

गत आर्थिक वर्षको पहिलो दुई त्रैमासमा आक्रमक कर्जा विस्तार गरेका बैंकहरुले पुस २०७८पछि भने बैंकिङ प्रणालीमा लगानीयोग्य स्रोतको अभावमा कर्जा लगानी नै गर्न सकेनन् । २०७९ असारसम्म कर्जा–निक्षेप अनुपात (सीडी रेसियो) अधिकतम ९० प्रतिशत कायम गर्नुपर्ने नियामकीय व्यवस्था र शोधनान्तर घाटा बढ्दै जाँदा बैंकिङ प्रणालीमा निक्षेपमा वृद्धि हुन नसक्दा बैंकहरुलाई तरलता व्यवस्थापन निकै ठूलो समस्याको रुपमा देखा पर्‍यो । निक्षेप र कर्जा बीचको सन्तुलन कायम राख्न नसक्दा बैंकहरुले नियामकीय अनुपात कायम राख्नकै लागि ऋणपत्र धितोमा राष्ट्र बैंकसँग सापटी लिनुपर्‍यो । राष्ट्र बैंकले कर्जा निक्षेप अनुपात ९० प्रतिशत कायम गर्ने अवधि २०७९ असार मसान्तसम्म दिएको भएपनि तरलता सम्बन्धी अर्को नियामकीय व्यवस्था खुद तरलता अनुपात २० प्रतिशत कायम गर्न नसक्दा केही बैंकले नियामकीय कारबाही समेत खेप्नुपर्‍यो ।

नेपाल राष्ट्र बैंकको नियामकीय व्यवस्थाअनुसार कुल निक्षेपको चार प्रतिशत रकम अनिवार्य नगद मौज्दातको रुपमा राष्ट्र बैंकमा जम्मा गर्नुपर्ने हुन्छ । यस्तै १२ प्रतिशत बैधानिक तरलता अनुपातको चाहिन्छ । वैधानिक तरलता अनुपात नेपाल सरकारको ऋणपत्र तथा ट्रेजरी बिलमा लगानी गर्न सक्छन् भने आवश्यक पर्दा बैंकहरुले सोही ऋणपत्र धितो राखेर राष्ट्र बैंकसँग सापटी लिन सक्छन् ।

तरलता सहज भएर अन्तर बैंक कारोबारको ब्याजदर घटेसँगै तरलता कमी भएका बैंकहरुले पनि अन्तर बैंक सापटीमार्फत तरलता व्यवस्थापन गरिरहेका छन् । राष्ट्र बैंकले बैंकदरमा सरकारी ऋणपत्र धितोमा एसएलएफ सुविधा उपलब्ध गराउँदै आएको थियो । साढे ८ प्रतिशतको बैंकदरमा सपटी लिनुभन्दा तरलता भएको बैंकसँग प्रतिस्पर्धात्मक रुपमा कम दरमा तरलता पाउने भएपछि बैंकहरुले एसएलएफ घटाउँदै लगेका छन् । करिब साढे ८ प्रतिशतकै नजिक रहेको अन्तर बैंक ब्याजदर पनि पछिल्लो केही दिन यता घटेर ७ प्रतिशतभन्दा तल झरेको छ । यसले बैंकहरुमा तरलता सहज बन्दै गएको देखाउने गभर्नर महाप्रसाद अधिकारी पनि बताउँछन् ।

२८ मंसिरमा नेपाल आर्थिक पत्रकार संघ (नाफिज) को १३औं वार्षिक साधारणसभालाई सम्बोधन गर्दै गभर्नर महाप्रसाद अधिकारीले गत आर्थिक वर्षमा राष्ट्र बैंकले बैंकहरुलाई उपलब्ध गराएको तरलतामाथिको दाबी ३ खर्बसम्म रहेकोमा अब पुर्नकर्जा मात्रै रहेको बताएका थिए । 'कुनै समय राष्ट्र बैंकले बैंकहरुलाई लिएको तरलता ३ खर्बसम्म पुगेको थियो । अब त्यो सकिएर पुनर्कर्जा मात्रै बाँकी छ । यसले पनि बैंकिङ प्रणालीमा तरलता सहज बन्दै गएको पुष्टि हुन्छ,' उनले भनेका थिए, 'हामीले सुधारका लागि चालेका कदम आवश्यक थियो । सीडी रेसियो कार्यान्वयन भएको छ, असार मसान्तमा सिर्जना भएको करिब ९० अर्ब निक्षेप दोहोरो गणना भएकोमा त्यसलाई पनि व्यवस्थापन भइसकेको छ ।' सीडी रेसियो कार्यान्वयन गर्दै असारमा दोहोरो गणना भएको निक्षेप पनि सुधार भएर अहिले प्रणालीमा तरलता सहज बनेको उनको तर्क छ । साढे ८ प्रतिशत रहेको अन्तर बैंक ब्याजदर ७ प्रतिशतभन्दा तल झर्नु र एसएलएफ पनि करिब शून्यमा झर्नु भनेको प्रणालीमा तरलता सहज भएको उनले बताए ।

तरलता व्यवस्थापन गर्नकै लागि गत आर्थिक वर्षमा ९७ खर्ब २१ अर्ब ४९ करोड रुपैयाँ राष्ट्र बैंकसँग सापटी लिएका बैंकहरुले चालु आर्थिक वर्षको पाँच महिनामा ३० अर्ब ५१ करोड १९ लाख रुपैयाँ सापटी लिएका छन् । प्रणालीमा तरलता सहज हुँदै जाँदा अहिले बैंकहरु राष्ट्र बैंकसँग सापटी लिने भन्दा पनि अन्तरबैंक

(बाँकी तेश्रो पेजमा)

प्रदेश संरचना : किन भए अलोकप्रिय ?

प्रदेश सभा सदस्यको चयन, प्रदेश सरकार गठन, प्रदेश प्रमुखमा गरिएको अति राजनीतीकरण र प्रदेशको विकृत संसदीय अभ्यासमा कुनै दलले आफूलाई फरक देखाउन सकेनन् । यो पृष्ठभूमिमा संघीयताप्रति रुचि नराख्ने पार्टीले जनमत पाएपछि प्रदेश संरचनामाथि चासो र चिन्ता बढेको छ ।

सइन्द्र राई
काठमाण्डौ, ४ पुस ।

अप्रत्यासित मत पाएर राष्ट्रिय राजनीतिको आकर्षण बनेका बालेन्द्र शाह (बालेन) र रवि लामिछानेले ४ मंसिरको आमचुनावमा प्रदेशतर्फ मतदान नै गरेनन् । गैरदलीय उम्मेदवारी दिएर काठमाडौं महानगरको मेयर जितेका बालेनले प्रदेशतर्फको मतपत्र बुझ्न समेत अस्वीकार गरे । काठमाडौं महानगर–९, गैहीगाउँस्थित अन्नपूर्ण मतदान केन्द्रबाट मतदान गरेका बालेनलाई प्रहरीले सम्झाउन खोजेका थिए । तर मेयरको तागत अगाडि मैदानमा खटिएका प्रहरीले संवैधानिक व्यवस्था बुझाउन सकेनन् ।

बालेनले जस्तै रविले पनि प्रदेशतर्फ मतदान गर्न अस्वीकार गरे । टेलिभिजन प्रस्तोताको जागिर छोडेर ७ असारमा मात्रै राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा) खोलेका रविले प्रदेशतर्फको मतपत्र खाली नै खसाले । काठमाडौं महांकाल चौरस्थित उपत्यका खानेपानी लिमिटेड केन्द्रबाट मत दिएका रविले प्रदेश संरचनाप्रति असहमति रहेकाले मत नदिएको तर्क गरेका थिए । 'यो संरचनाप्रति सहमति छैन । भोलि देश र जनताको हितमा भएछ भने सोचौंला, सहभागी होऔंला' उनको भनाइ थियो, 'अहिलेकै संरचनामा चाहिं असहमति छ ।'

प्रदेशको औचित्य नरहेको निष्कर्षसहित रास्वपाले प्रतिनिधिसभातर्फ मात्रै उम्मेदवारी दिएको थियो । तर, संवैधानिक व्यवस्थाप्रति नै असहमति राखेको यो दलले लोभलाग्दो जनमत पायो । प्रतिनिधिसभाको प्रत्यक्षतर्फ ७ सिट मात्रै जिते पनि रास्वपाले समानुपातिक मत माओवादी केन्द्रकै हाराहारी ल्याएको छ । ११ लाख ३० हजार मत पाएकाले समानुपातिकतर्फ १३ सिट पाउँदा रास्वपा २० सिटको पार्टी बनेको छ । बालेन र रविले नै जसरी अप्रत्यासित मत राप्रपाले पनि पाएको छ । संघको प्रत्यक्षतर्फ ७ र समानुपातिकमा ७ गरी १४ सिट जितेको पूर्वपञ्चहरूको पार्टी राप्रपाको सातै प्रदेश सभामा सहभागिता छ । सानै संख्यामा मत पाए पनि जनमत पार्टी र नागरिक उन्मुक्ति समेत यो चुनावबाट नयाँ शक्ति बने । तर, मूल रूपमा रास्वपा र राप्रपाले बनाएको दलीय आकारकै कारण संघीय संसदमा कुनै पनि दलले बहुमत ल्याउन सकेनन् ।

जनता समाजवादी पार्टी (जसपा) का नेता मनिष सुमन, नयाँ दलहरूको उदयलाई संघीय व्यवस्थाको संकट मान्छन् । 'प्रदेश संरचनाप्रति वितृष्णा जगाउने शक्तिले मत पाउनु संघीयतामाथि ठूलै संकट हो' उनी भन्छन्, 'संघीयता पक्षधर शक्ति सचेत हुन आवश्यक छ ।' रास्वपा र राप्रपाले पाएको जनमतले ठूला दलहरू खुम्चिएका मात्रै छैनन्, ती दलका नेताहरू सशंकित समेत भएका छन् । चुनावी नतिजालगत्तै, २० मंसिरमा विराटनगरमा आयोजित एक कार्यक्रममा नेपाली कांग्रेसका महामन्त्री गगन थापाले प्रदेश संरचनाबारे दिएको अभिव्यक्तिलाई त्यसैका रूपमा लिन सकिन्छ । 'म प्रष्ट छु, यो पाँच वर्षपछि प्रदेश कामकाजी हुन्छ र प्रदेश चाहिन्छ भनेर कसैले भनिराख्नै पर्दैन' उनले अगाडि थपे, 'कि प्रदेश चाहिन्छ भनेर कसैले जति रटान गरे पनि प्रदेश चाहिँदैन भनेर सडकबाटै जनताले भनिदिन्छ, त्यो ठाउँमा पुग्छौं ।'

प्रदेश संरचनाबारे यसअघि पनि थापाले चिन्तायोग्य टिप्पणी गरेका थिए । ४ भदौ २०७९ मा काठमाडौंमा आयोजित एक कार्यक्रममा थापाले विराटनगरकै जस्तो अभिव्यक्ति दिएर प्रदेश संरचनामा सुधार नआए जनताबाटै विद्रोहको खतरा औंल्याएका थिए । रास्वपा र राप्रपाले ठूलो जनमत पाएपछि भने प्रदेश संरचनाप्रति अन्य नेता र दलमा समेत चिन्ता देखिएको छ । गण्डकी प्रदेशका पूर्व मुख्यमन्त्री पृथ्वीसुब्बा गुरुङ, संघीयता मन नपराउने शक्तिहरू अहिले मात्रै नभएर पहिलेबाटै सक्रिय भएको बताउँछन् । 'परिवर्तन विरोधी शक्तिको चलखेल पहिले पनि थियो । तर, फेरि पनि सशक्त र अधिकारसम्पन्न प्रदेश बनाउनुको विकल्प छैन । त्यसका लागि बजेटको व्यवस्थादेखि नेताहरूको मनोविज्ञानमा समेत सुधार गर्नुपर्छ', गुरुङ भन्छन् ।

माइतीघरमा नेपालको नक्सासहित प्रदर्शनमा उत्रिएका युवा तथा विद्यार्थी संगठनका नेताहरु प्रदेश संरचना विरुद्ध मनोविज्ञान निर्माण गर्ने वातावरण भने मुख्य राजनीतिक शक्तिहरूबाटै भएको विश्लेषकहरू तर्क गर्छन् । राष्ट्रिय सभा सदस्य खिमलाल देवकोटाको बुझाइमा त संघीयता नरुचाउने शक्तिको हातमा राज्यसत्ताको बागडोर पुग्नुले यस्तो संकट आएको हो । 'संघीयता हुर्काउने जिम्मा जसले पाए, ती कहिल्यै संघीयता पक्षधर थिएनन्', देवकोटाको तर्क छ । तर विगत पाँच वर्षमा देखिएका गतिविधि हेर्दा भने प्रदेश संरचनाप्रति वितृष्णा जगाउने काममा कुनै एउटा मात्रै दल दोषी देखिँदैन । प्रदेश सभा सदस्यको चयन, प्रदेश सरकार गठन, प्रदेश प्रमुखमा गरिएको अति राजनीतीकरणदेखि विकृत संसदीय अभ्यासमा कुनै पनि दलले आफूलाई फरक देखाउन सकेन ।

भन्ने संघीयता, रोज्ने सिंहदरबार !

गण्डकीका पूर्व मुख्यमन्त्री पृथ्वीसुब्बा गुरुङ, राजनीतिक दलहरूमा संघीयता बलियो बनाउने रुचि र नीति नदेखिनु प्रमुख समस्या रहेको बताउँछन् । 'संघको राज्य मन्त्री बन्ने तहका नेतालाई मुख्यमन्त्री बनाएर प्रादेशिक सरकारमा कसरी आकर्षण आउँछ ?' उनी भन्छन्, 'मुख्यमन्त्री भनेको त प्रदेशको प्रधानमन्त्री हो । त्यो पदलाई संघको एउटा विभाग जस्तो मानेर हुँदैन ।' तर २०७४ मा पहिलोपटक प्रदेशसभा गठन हुँदा नै प्रदेश सरकारको नेतृत्वलाई दलहरूले प्राथमिकतामा राखेन, त्यसैको पुनरावृत्ति गत ४ मंसिरको चुनावमा पनि देखिएको छ । यदि राजनीतिक नेतृत्वले प्रदेशलाई प्राथमिकतामा राखेका थिए भने अहिले सातै प्रदेशमा मुख्यमन्त्रीको दावी गर्नेहरू लगभग तेस्रो तहका नेता मात्रै हुने थिएनन् । तर अहिले सबैजसो दलका आकांक्षीहरू तेस्रो वा त्योभन्दा तल्लो तहका नेता छन् ।

प्रदेश–१ मा एमालेबाट हिक्मत कार्की र तिलकुमार मेन्याङ्बो मुख्यमन्त्रीका दावेदार छन् । कांग्रेसबाट अमृत अर्याल, केदार कार्की, उद्धव थापालगायतको चर्चा छ । माओवादी केन्द्रबाट इन्द्र आङ्बो र एकीकृत समाजवादीबाट राजेन्द्र राई मुख्यमन्त्रीका दावेदार हुन् । राष्ट्रिय राजनीतिमा प्रभाव राख्ने नेताहरूको रोजाइमा प्रदेश नपर्दा तुलनात्मक कम प्रभाव भएका नेताहरू मुख्यमन्त्रीका दावेदार बन्नुपरेको देखिन्छ । कतिसम्म भने प्रदेश सभा सदस्य हुनु भनेको पार्टी नेतृत्वको साथ नपाउनु वा हेपिनु जस्तो मनोविज्ञान नेताहरूमा देखिन्छ ।

मधेश प्रदेशको अवस्था पनि उस्तै छ । राष्ट्रिय राजनीतिकै नेतृत्व गर्ने कुनै पनि नेता मुख्यमन्त्रीका दावेदार छैनन् । लालबाबु राउत फेरि मुख्यमन्त्री दोहोरिन चाहे पनि उनको दल जसपाबाट रेणु यादव, सरोजकुमार यादव, मनिष सुमन, विजय यादवलगायतको दाबी छ । मधेशमा पहिलो दल बनेको एमालेबाट सत्यनारायण यादव संभावित मुख्यमन्त्रीका उम्मेदवार हुन् ।

कांग्रेसबाट सरोज यादव र कृष्णा यादवको दावी छ । संसदीय समीकरणका कारणले मधेश प्रदेशको नेतृत्व पाउने संभावना रहेको जनमत पार्टीका नेताहरूले व्यक्तित्व स्थापित गरिसकेका छैनन् । बागमतीमा कांग्रेसबाट इन्द्र बानियाँ, बहादुरसिंह लामा, माओवादीबाट शालिकराम जम्मकट्टेल र एकीकृत समाजवादीबाट कृष्ण खनालगायतको मुख्यमन्त्रीमा दावी छ । एमालेबाट भावी मुख्यमन्त्री भनेर चर्चा गरिएका सानु श्रेष्ठ र देवी ज्ञवाली दुवैले चुनाव हारे ।

गण्डकीमा कांग्रेसका सुरेन्द्रराज पाण्डे, एमालेका खगराज अधिकारी र माओवादीका हरिबहादुर चुमान संभावित मुख्यमन्त्री हुन् । लुम्बिनीमा कांग्रेसका अब्दुल रज्जाक, एमालेका लीला गिरी, माओवादीका जोखबहादुर महरालगायतको दावी छ । कर्णालीमा कांग्रेस नेता जीवनबहादुर शाही मुख्यमन्त्री दोहोरिन चाहेका छन् । पूर्व मुख्यमन्त्री महिन्द्रबहादुर शाही संघकै सांसद भएकाले माओवादीका राजकुमार शर्मा र विन्दमान विष्ट अनि एमालेका यमलाल कँडेल मुख्यमन्त्रीका दावेदार हुन् ।

सुदूरपश्चिममा माओवादीका खगराज भट्ट मुख्यमन्त्रीका बलिया दावेदार हुन् । २०६४ देखि चुनाव लड्दै आएको डडेलधुरा यसपटक प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवालाई छोड्नु परेपछि भट्ट प्रदेशसभा सदस्य बनेका हुन् । गठबन्धनकै कारणले देउवालाई प्रतिनिधिसभा छोड्नु परेपछि बल्ल भट्ट मुख्यमन्त्रीको लाइनमा आएका छन् । तर कांग्रेसभित्रै बहादुरसिंह थापा, दिवानसिंह विष्ट र प्रकाश देउवाको दावीले भट्टलाई रोक्न सक्छ ।

यसको अर्थ बितेको पाँच वर्षमा मुख्यमन्त्री बनेका १६ मध्ये तीन जनाले मात्रै फेरि त्यही पदमा दोहोरिन चाहे । प्रदेश–१ का राजेन्द्र राई, मधेश प्रदेशका लालबाबु राउत र कर्णालीका लीका जीवनबहादुर शाही बाहेक प्रदेशको नेतृत्व गरिसकेका अरूमा मुख्यमन्त्री दोहोरिने रुचि देखिएन । उनीहरूमध्ये कतिपयले संघकै सांसद रोजे भने धेरैले चुनावै लड्नेन् । ष्ट्रिय राजनीतिमा प्रभाव राख्ने नेताहरूको रोजाइमा प्रदेश नपर्दा तुलनात्मक कम प्रभाव भएका नेताहरू मुख्यमन्त्रीका दावेदार बन्नुपरेको देखिन्छ । कतिसम्म भने प्रदेश सभा सदस्य हुनु भनेको पार्टी नेतृत्वको साथ नपाउनु वा हेपिनु जस्तो मनोविज्ञान नेताहरूमा देखिन्छ ।

'यसअघि पार्टीको पदाधिकारी नै मुख्यमन्त्री बन्नुपर्छ भन्ने नीति लिएका थियौं । तर प्रदेशमा उठ्नु भनेको कारबाहीमा परेजस्तो मनोविज्ञान बन्यो', एमाले उपमहासचिव रहेका पूर्व मुख्यमन्त्री गुरुङ भन्छन् । २०७४ को चुनावमा मुख्यमन्त्री बन्ने गरी प्रदेश–१ मा एमालेले तत्कालीन पार्टी सचिव भीम आचार्य, बागमतीमा उपाध्यक्ष अष्टलक्ष्मी शाक्य, गण्डकीमा तत्कालीन सचिव गुरुङ र लुम्बिनीमा हालका पार्टी महासचिव शंकर पोखरेललाई प्रदेश सभा सदस्य बनाएको थियो ।

तर यसपटक एमालेका १९ सदस्यीय पदाधिकारीमा कसैले पनि प्रदेश सदस्यमा चुनाव लडेनन् । गण्डकीमा पृथ्वीसुब्बा फेरि मुख्यमन्त्री बन्न चाहे पनि एमाले नेतृत्वले रोक्यो । अन्य दलले त २०७४ मा पनि ठूला नेतालाई संघकै सांसद बनाएको थियो । संघीयताको पक्षधर भनेर दावी गर्ने माओवादी र मधेशवादी दलहरूले कोही पनि प्रभावशाली नेतालाई मुख्यमन्त्री बनाउन चाहेन । जसपा नेता मनिष सुमन, मुख्य नेताहरूले प्रदेशको नेतृत्व गर्दा संघीयताको स्वीकार्यता फराकिलो हुने तर्कसँग सहमति जनाउँछन् । 'संघीयताकै जनक नेताहरूले प्रदेशको नेतृत्व गरिदिएको भए राम्रो हुन्थ्यो' उनी भन्छन्, 'यसको अर्थ अरू नेताले सक्दैनन् भनेर हेर्न भने हुँदैन ।'

गुमेको अवसर

प्रदेश संरचनाप्रति वितृष्णा जगाउने काम भने प्रदेश सरकारहरूले बितेको पाँच वर्षमा गरेको कार्यसम्पादनसँग जोडिएको छ । पिछडिएका समुदायलाई आत्मसम्मानको बोध गराउँदै प्रशासनिक सुगमताको अनुभूति दिलाउनुपर्ने प्रमुख दायित्व बोकेका प्रदेश सरकारहरू संघकै छायाँजस्तो बने । संघको सत्ता हलचल हुँदा सातै प्रदेश अस्थिर र बदनाम भए । जबकि मुलुक संघीय संरचनामा गएपछि पहिलो पटक गठित प्रदेश सभाको संरचना आफैंमा उत्साहजनक थियो । मधेश प्रदेशमा तत्कालीन संघीय समाजवादी फोरम र राष्ट्रिय जनता पार्टी (राजपा) ले सरकार बनाएको थियो । एजेण्डा र आन्दोलनका हिसाबले यो सरकार अर्थपूर्ण थियो । बाँकी ६ प्रदेशमा तत्कालीन नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा) को सरकार थियो । राजतन्त्रको अन्त्यसँगै मुलुकमा परिवर्तनको सूचक नै बन्न पुगेको संघीयता कार्यान्वयन गर्ने राम्रो अवसर दलहरूले पाएका थिए ।

तर ठीक उल्टो बितेका सात दशकमा नदेखिएका विकृत संसदीय अभ्यास समेत प्रदेश सभाहरूले पाँच वर्षभित्रै गरे । संविधान र जनताको चाहना स्थिरता भए पनि सात प्रदेशमा गरी पाँच वर्षमा १६ मुख्यमन्त्री र २३० मन्त्री भए ।

तत्कालीन नेकपाका शीर्ष नेताहरू

यो अस्थिरताको जग भने नेकपाको संकटसँग जोडिएको थियो । नेताहरूको विवाद उत्कर्षमा पुगेर नेकपा फुट्दा सिंहदरबारको सत्ता मात्रै फेरिएन प्रदेशहरूमा फ्लोरक्रस, सांसद बन्धक, मन्त्रीसँग प्रदेश सभा पद त्याग्न तयार हुनेदेखि प्रदेश प्रमुखहरूको गरिमा समेत राखिएन । २०७८ को पहिलो ६ महिना त प्रदेश सभाहरूमा एकप्रकारको रमिता नै चल्यो । थालनी कर्णाली प्रदेशबाट भयो । नेकपा बन्नुअघि एमालेसँग भागबण्डा गर्दा माओवादीको कोटामा परेको कर्णालीमा महेन्द्रबहादुर शाही मुख्यमन्त्री थिए । शाहीलाई हटाउन एमाले नेता यमलाल कँडेलले अविश्वासको प्रस्ताव लगे ।

पार्टीभित्र देखिएको विवादकै कारण त्यो अविश्वासको प्रस्ताव असफल बनाउन एमालेकै चार सांसद उभिए । फ्लोरक्रस गरेर अविश्वासको प्रस्ताव असफल बनाएपछि ती सांसदहरू पदमुक्त भए, तर बदलामा मन्त्री पाए । शाहीको पद जोगाउने क्रममा मुख्यमन्त्रीको लेनदेन भयो । ६ कात्तिक २०७८ मा कांग्रेस नेता जीवनबहादुर शाही मुख्यमन्त्री भए । जबकि ४० सदस्यीय प्रदेश सभामा कांग्रेससँग ६ सिट मात्रै थियो ।

सुदूरपश्चिममा पनि माओवादी नेता त्रिलोचन भट्टको पद जोगाउने क्रममा एमालेकै १३ सांसदले फ्लोरक्रस गरे । लुम्बिनीको रमिता शरमलाग्दो रह्यो । पार्टी विभाजनसँगै एमाले नेताहरू मुख्यमन्त्री रहेको प्रदेश–१, बागमती, गण्डकी र लुम्बिनीमा सरकार फेर्न

(बाँकी तेश्रो पेजमा)

सिम्रौनगढको पहिलो राष्ट्रिय दैनिक
Shubham Sandesh National
शुभम सन्देश DAILY दैनिक

प्रदेश संरचना :..........

अहिलेको सत्तारुढ दलहरू लागे । अल्पमतमा परे पनि तत्कालीन मुख्यमन्त्री शंकर पोखरेल आफ्नो पद जोगाउन बदनामीपूर्ण कदम चाल्न समेत पछि हटेनन् । सत्ताकेन्द्रित खेलका क्रममा पोखरेलको पक्षमा उभिने आफ्ना चार सांसदलाई जसपाले कार्बाही गऱ्यो । एमालेकै तीन सांसदले राजिनामा दिए । विमला केसीलाई बन्धक बनाएको आरोप पोखरेलमाथि लाग्यो । मुख्यमन्त्रीकै कार्यकक्षमा ल्याएर प्रदेश प्रमुखबाट दोस्रो कार्यकालका निम्ति पोखरेलले शपथ लिए । यति गर्दा पनि उनको पद जोगिएन । २८ साउन २०७८ मा माओवादीका कुलबहादुर केसी मुख्यमन्त्री बने ।

गण्डकीको सरकार बदल्ने खेलमा गुण्डागर्दी पृष्ठभूमिका दीपक मनाङे चर्चामा आए । सत्ता टिकाउन पहिले एमालेले मनाङेलाई मन्त्री बनायो । तिनै मनाङेले मन्त्री हुँदाहुँदै कित्ता फेरेपछि एमालेका पृथ्वीसुब्बा गुरुङ हटेर कांग्रेसका कृष्णचन्द्र पोखरेल २९ जेठ २०७८ मा मुख्यमन्त्री भए । गुरुङलाई हटाउने पार्टी निर्णय नमानेको भन्दै जनमोर्चाले आफ्ना सांसद खिमबिक्रम शाहीलाई पदमुक्त गऱ्यो । मुख्यमन्त्री गुरुङविरुद्ध अविश्वासको प्रस्ताव आउँदा शाही अनुपस्थित भएका थिए । पछि उनी आईसीयू भर्ना गरिएको अवस्थामा फेला परे । यो दृश्यले २०५३ मा शेरबहादुर देउवाको सत्ता ढाल्न कांग्रेसकै दीपकजंग शाही र चक्रबहादुर शाही अनुपस्थित भएको घटना सम्झाएको थियो ।

एमालेको एकल बहुमतको सरकार रहेको प्रदेश–१ र बागमतीको सरकार समेत स्थिर भएन । २ भदौ २०७८ मा एमाले फुटेर एकीकृत समाजवादी हुँदै गर्दा शेरधन राई हटेर भीम आचार्य प्रदेश–१ को मुख्यमन्त्री भए । तर बहुमत नहुँदा आचार्य पनि हटेर एकीकृत समाजवादीका राजेन्द्र राई १६ कात्तिक २०७८ मा मुख्यमन्त्री भए । बागमतीको अवस्था पनि प्रदेश–१ कै जस्तो र[illegible]यो । एमाले नेता डोरमणि पौडेलले राजिनामा दिएर २ भदौ २०७८ मा अष्टलक्ष्मी शाक्य मुख्यमन्त्री भएकी थिइन् । एमाले फुट्दा १० बुँदा गरी एमालेमै बसेकी शाक्यको पद दुई महिना पनि टिकेन । ११ कात्तिक २०७८ मा एकीकृत समाजवादीका राजेन्द्र पाण्डे मुख्यमन्त्री भए ।

पाँचै वर्ष मुख्यमन्त्री नफेरिएको प्रदेश भने मधेश र सुदूरपश्चिम मात्रै हो । सुदूरपश्चिमा भट्ट र मधेशमा जसपाका लालबाबु राउतले पाँचै वर्ष चलाए पनि केन्द्रीय राजनीतिक समीकरण बदलिरहने हुँदा मन्त्रीहरू लगातार हेरफेर भइरहे । अन्य प्रदेशमा मुख्यमन्त्रीसँगै मन्त्री फेरिने, थपिने, हटाउने र मन्त्रालय संख्या थप्ने प्रक्रिया चलिरह्यो । जबकि यो अवधिमा नागरिकलाई सबैभन्दा बढी राज्यको आवश्यकता परेको थियो । विश्वव्यापी कोरोना महामारीका कारणले नागरिक जीवन रक्षाको खोजीमा थिए, कोरोना परीक्षण र खोपको आवश्यकता थियो । कोरोनाबाट बच्न देशव्यापी लकडाउन र निषेधाज्ञा गरिएकाले गरिखाने वर्गलाई नजिकको सरकार बढी आवश्यकता थियो । तर प्रदेश सभामा भने सत्ताको चलखेल एकमात्र उद्देश्य बनिरहेको थियो।

प्रदेश प्रमुख बनेकाहरू

यो सत्ताको दौडधुपकै क्रममा सात प्रदेशमा गरी २१ प्रदेश सभा सदस्य पदमुक्त भए । जनताले चुनेर पठाए पनि अर्को चुनाव अगाडि नै ती क्षेत्रहरू जनप्रतिनिधिविहीन बने । राजनीतिक नेतृत्व धर्मराएको मौका कर्मचारी वृत्तले नपठाउने कुरै भएन । त्यसै पनि संघीयता कार्यान्वयन गर्न आवश्यक कानून, कर्मचारी व्यवस्थापन र बजेट विनियोजनमा समस्या थियो । प्रदेश सरकार बनेलगत्तै २०७५ भदौमा मुख्यमन्त्रीहरूको पोखरा भेलामै यी समस्याहरू सार्वजनिक गरिएको थियो । पोखरा भेलाको दबावमा परेपछि लगत्तै तत्कालीन प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले बोलाएको अन्तर प्रदेश परिषद्को बैठक (२०७५ मंसिर तेस्रो साता) मा पनि यही कुरा मुख्यमन्त्रीहरूले उठाएका थिए । तर त्यसपछि कहिल्यै पनि अन्तरप्रदेश परिषद् बैठक बस्न सकेन ।

बरू ३ फागुन २०७४ पछि ४० महिना सरकारको नेतृत्व गर्दा ओलीले संघीयता विरुद्ध अभिव्यक्ति दिएको, आवश्यक कानुन निर्माणमा सहयोग नगरेको, पर्याप्त बजेट विनियोजन नगरेको लगायत आरोप खेपे । बितेको पाँच वर्षको गतिविधि हेर्दा ओली मात्रै नभएर संघीयताप्रति वितृष्णा जगाउने कार्यमा शेरबहादुर देउवा, पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' र माधवकुमार नेपाल समेत अछुतो देखिँदैनन् ।त्यसको बलियो उदाहरण प्रदेश प्रमुखहरूको बर्खास्ती र नियुक्तिको शृंखलालाई लिन सकिन्छ । प्रदेशको सम्मानित पद प्रदेश प्रमुखमा पाँच वर्षभित्रै सात प्रदेशमा २२ जना फेरिए । तिलक परियार र अमिक शेरचन दोहोरिएर प्रदेश प्रमुख भएकाले शपथ लिने प्रदेश प्रमुखको संख्या २४ पुग्यो । तर पूरा कार्यकाल सकिँदा प्रदेश–१ ले त नाम समेत पाउन सकेन । मधेश बाहेक अन्यत्रको नाम र राजधानी प्रदेश सभाले नभएर प्रधानमन्त्री निवास बालुवाटारमा नेकपाका नेताहरूको सहमतिमा राखियो ।

झनै संकट, बदनामीकै डर

संविधानको महत्वपूर्ण अंग रहेको प्रदेश संरचनालाई जनताले अनुभूति गर्ने गरी सञ्चालनको अवसर गुमाएका दलहरूलाई यसपटक त सत्ता निर्माणमै सकस पर्ने देखिएको छ । कांग्रेस नेतृत्वको गठबन्धनसँग बागमती, गण्डकी, कर्णाली र सुदूरपश्चिममा सरकार बनाउन आवश्यक बहुमत छ । तर प्रदेश–१ र लुम्बिनीमा सरकार बनाउनै कठिन देखिन्छ । प्रदेश–१ मा जसपाले जसलाई दिन्छ त्यही समीकरणमा बहुमत पुग्छ । तर त्यसको शर्त सभामुख पद विपक्षी गठबन्धनलाई दिनुपर्छ वा सभामुखले पनि मतदान गर्नुपर्छ ।

यसपटक प्रदेश सरकार प्रभावकारी सञ्चालन हुनु धेरै टाढाको कुरा हो, गठन नै चुनौतीपूर्ण छ । मधेशमा यसपटक शक्तिकेन्द्र नै बदलिएको छ । यसअघि सरकार बनाएको जसपा नभएर सिके राउत नेतृत्वमा गठन भएको जनमत पार्टी निर्णायक शक्ति बनेको छ । ४० सिट जितेर सबैभन्दा ठूलो दल बनेको एमालेलाई राप्रपा र जसपाले साथ दिए सरकार बनाउन आवश्यक संख्या ४७ पुग्छ । राप्रपासँग ६ र जसपासँग एक सिट छ । तर चुनाव सकिएसँगै एमालेसँगको सहकार्य टुंगिएको अभिव्यक्ति जसपा अध्यक्ष उपेन्द्र यादवले दिएका छन् । उनको अभिव्यक्तिकै कारण एमाले गठबन्धनसँग ४६ सिट मात्रै हुन्छ ।

कांग्रेस नेतृत्वको गठबन्धनसँग पनि ४६ सिट मात्रै पुग्छ । कांग्रेसले २९, माओवादी केन्द्र १३ र एकीकृत समाजवादीले ४ सिट जितेको छ । सरकार बन्नै संकटमा परेको अर्को प्रदेश लुम्बिनी हो । लुम्बिनीको अवस्था प्रदेश–१ कै जस्तो छ । ८७ सदस्यीय प्रदेश सभामा जनमत पार्टीको साथ पाए सत्तारुढ गठबन्धनको पक्षमा सरकार बनाउन आवश्यक ४४ सिट पुग्नेछ । कांग्रेसले २७, माओवादीले ९, लोसपाले ३, एसले १ र जनमोर्चाले १ सिट जितेको छ । तर यहाँ पनि सभामुख विपक्षी दललाई दिने वा सभामुखले नै सरकारको पक्षमा मत दिनु अनिवार्य शर्त हो ।

एमालेलाई सरकार बनाउन भने जनमत, राप्रपा, नागरिक उन्मुक्ति, जसपादेखि स्वतन्त्र जितेकाहरूले पनि साथ दिनुपर्नेछ । त्यसो गर्दा पनि ४६ सांसद हुनेछ । एमालेसँग २९, राप्रपासँग ४, नागरिक उन्मुक्तिसँग ४, जनमत पार्टीसँग ३, जसपासँग ३ र ३ जना स्वतन्त्र सांसद छन् । अर्थात् यसपटक प्रदेश सरकार प्रभावकारी सञ्चालन हुनु धेरै टाढाको कुरा हो, गठन नै चुनौतीपूर्ण छ । मधेशमा यसपटक शक्तिकेन्द्र नै बदलिएको छ । यसअघि सरकार बनाएको जसपा नभएर सिके राउत नेतृत्वमा गठन भएको जनमत पार्टी निर्णायक शक्ति बनेको छ ।

१३ सिट जितेको जनमत पार्टी उभिने समीकरणले सरकार बनाउनेछ । संघीय सरकारमै सहभागी हुने संकेत गरेको जनमत पार्टीको साथ पाए मधेशमा सत्तारुढ गठबन्धनकै सरकार बन्नेछ । मधेशमा कांग्रेसले २१, लोसपा ९, माओवादी ८ र एसले ७ सिट जितेको छ । जनमत पार्टीको १३ सिट जोड्दा सरकार बनाउन आवश्यक ५४ कट्नेछ । तर त्यसका लागि प्रदेश सरकारको नेतृत्व पाउनुपर्ने जनमत पार्टीको दाबी छ ।

यदि जनमत पार्टीको माग पूरा भए २३ सिटसहितको सबैभन्दा ठूलो दल एमाले र १६ सिटको जसपा विपक्षी दल हुनेछन् । यो प्रदेशमा ६ जना स्वतन्त्र, राप्रपासँग १, नागरिक उन्मुक्तिसँग १ र नेपाल समाजवादी पार्टीसँग १ सिट छ । बाँकी प्रदेशमा चाहिँ कांग्रेस नेतृत्वको गठबन्धनको बहुमत छ । बागमतीमा कांग्रेससँग ३७, माओवादीसँग २१ र एकीकृत समाजवादीसँग ७ सिट छ । यो भनेको सरकार बनाउन आवश्यक ५६ सिटभन्दा धेरै हो । बागमतीमा एमालेसँग २७, राप्रपासँग १३, नेमकिपासँग ३ र हाम्रो नेपाली पार्टीसँग २ सांसद छन् । ३५ सिटले सरकार बन्ने भएकाले गण्डकीमा पनि सत्ता गठबन्धनको सरकार बन्न सक्छ । कांग्रेससँग २७, माओवादीसँग ७ र स्वतन्त्र एक सांसद छन् । मनाङ (२) बाट निर्विरोध जितेका दीपक मनाङे एकीकृत समाजवादीमा लागेका छन् । ६० सदस्यीय प्रदेश सभामा एमालेसँग २२, राप्रपासँग २ र नेपाल समाजवादी पार्टीसँग १ सिट छ ।

कर्णालीमा कांग्रेससँग १४, माओवादीसँग १३ र एससँग १ सिट भएकाले सजिलै बहुमत पुगेको छ । ४० सदस्यीय प्रदेशसभामा एमालेसँग १०, राप्रपासँग १ र स्वतन्त्र १ सांसद छन् । सुदूरपश्चिम प्रदेशमा पनि गठबन्धनकै बहुमत पुगेको छ । कांग्रेसले १९, माओवादीले ११ र एसले ४ सिट जित्नु भनेको ५३ सदस्यीय प्रदेशसभामा सहज बहुमत हो । यो प्रदेशमा एमालेले १०, नागरिक उन्मुक्तिले ७, राप्रपाले १ र एक जना स्वतन्त्र सांसद जितेका छन् । डडेलधुरा (२) बाट जितेका डा.तारा जोशी एकीकृत समाजवादीकै नेता भएकाले गठबन्धनको पक्षमा ३५ सांसद पुगेको छ ।

तर बितेको पाँचवर्षे अवधि हेर्दा अहिलेकै अवस्थामा गठबन्धन टिकाएर जनअपेक्षित काम हुनेमा विश्वास गर्न सकिन्न । अझ दल र तिनका नेताहरूमा संघीयता कार्यान्वयनमा नदेखिएको जवाफदेही, प्रतिबद्धता र इमानदारी फेरि पनि समस्या हो । जसपाका नेता मनिष सुमन, बलिदानीपूर्ण संघर्षबाट आएको व्यवस्थालाई नेताहरूले सत्ता लाभको दृष्टिले मात्रै हेर्दा प्रदेश संरचनामाथि प्रश्न उठ्ने अवस्था आएको बताउँछन् । उनी भन्छन्, 'प्रदेशमा मुख्यमन्त्री र मन्त्री खोज्ने नेताहरूबाटै प्रदेश संरचनामाथि संकट आएको छ । दूरदराजका जनतालाई सरकारको प्रत्याभूति दिने उद्देश्य नराखेसम्म संघीयता बलियो हुन्न ।'

टोखाको मनोहर माविका प्रअ यौन दुर्व्यवहार आरोपमा पक्राउ

काठमाण्डौ, ४ पुस ।

काठमाडौंको टोखा नगरपालिका–१० स्थित मनोहर माविका प्रधानाध्यापक यौन दुर्व्यवहारको आरोपमा पक्राउ परेका छन् । प्रअ माधवप्रसाद भट्टराई विरुद्ध विद्यालयमा अध्ययनरत एकजना छात्राले प्रहरी वृत्त महाराजगञ्जमा उजुरी दिएकी थिइन् । भट्टराईलाई पक्राउ गरेर अनुसन्धान शुरु गरिएको जिल्ला प्रहरी परिसर काठमाडौंले जनाएको छ । छात्राले दिएको उजुरीका आधारमा उनीविरुद्ध 'बालबालिका विरुद्धको कसुर'मा प्रहरीले मुद्दा दर्ता गरेको थियो ।

प्रधानाध्यापक भट्टराईमाथि बालबालिका विरुद्धको कसुर–२०७५ को दफा ६६ अनुसार म्याद लिएर प्रहरी वृत्त महाराजगञ्जले अनुसन्धान शुरु गरेको छ । (साभार–रातोपाटी)

कर्जा विस्तार ....

सापटीमा ध्यान दिएका छन् । आर्थिक वर्षको छैठौं महिना चलिरहँदा बैंकहरुको कुल कर्जा लगानी ४५ अर्बले वृद्धि भएको छ । असार मसान्तमा ४७ खर्ब १४ अर्ब रहेको कुल कर्जा लगानी पुन १ गते ४७ खर्ब ५९ अर्ब पुगेको राष्ट्र बैंकको तथ्यांकले देखाउँछ ।

यस्तै असारमा ५१ खर्ब ५९ अर्ब रहेको कुल निक्षेप १ पुसमा ९२ अर्बले वृद्धि भएर ५२ खर्ब ५१ अर्ब पुगेको केन्द्रिय बैंकको तथ्यांक छ । बैंकिङ प्रणालीको औसत सीडी रेसियो ८५.९२ प्रतिशतमा झरेको छ । औसत सीडी रेसियोलाई आधार मान्दा ९० प्रतिशतसम्म सीडी रेसियो पुऱ्याउनसक्ने नियामकीय व्यवस्थाका आधारमा साढे ५२ खर्बको निक्षेपमा बैंकहरुले कर्जा लगानी गर्नसक्ने क्षमता २ खर्ब भन्दा माथि रहेको देखिन्छ ।

चुनौती बाँकी नै

कुल निक्षेपको १८ प्रतिशतभन्दा बढी राष्ट्र ऋणमा लगानी गर्दा सीडी रेसियोका कारण कर्जा लगानी गर्ने स्पेस भएपनि थप कर्जा लगानी गर्नको लागि बैंकहरुले राष्ट्र बैंकसँग ऋणपत्र धितो राखेर एसएलएफ लगाएका तरलता सुविधा नै लिनुपर्ने हुन्छ । हाल राष्ट्र बैंकले सीडी रेसियो गणना गर्दा पुनर्कर्जालाई पनि गणना गर्नसक्ने व्यवस्था गरेको छ । नेपाल राष्ट्र बैंकले चालु मौद्रिक नीतिबाट पुनर्कर्जा कोष्को सीमाभन्दा माथिको पुनर्कर्जा नविकरण नहुने स्पस्ट पारिसकेको छ । आगामी दिनमा पुनर्कर्जा कोषका सीमा ४२ अर्ब भन्दा माथिको पुनकर्जा नवीकरण नहुँदा करिब ६० अर्ब रुपैयाँ स्रोत बैंकिङ प्रणालीबाट हट्नेछ ।

यस्तै हाल स्थानीय तहको सञ्चित कोषमा रहेको ८० प्रतिशत बैंकहरुले निक्षेपको रुपमा गणना गर्दै आएकोमा आगामी पुसपछि भने ५० प्रतिशतमात्रै गणना गर्नसक्ने हुँदा त्यसले पनि वित्तीय स्रोत प्रभावित हुनेछ भने सरकारले आयकरको पहिलो किस्ता पुसमा उठाउने भएकोले राजस्वको रुपमा बैंकिङ प्रणालीबाट सरकारी ढुकुटीमा केही रकम जानेछ । तर, त्रैमासिक रुपमा भुक्तानी हुने ब्याजका कारण पनि पुसमा निक्षेप स्वभाविक रुपमा केहीहदसम्म बढ्ने र शोधनान्तर स्थिति बचतमा गएसँगै सुधारिँदो निक्षेप लगायतका कारण केही निक्षेप वृद्धि भने हुने अवस्था छ । यी सबै तथ्यले बैंकिङ प्रणालीमा तरलता व्यवस्थापनकै सापट लिनुपर्ने अवस्थाबाट सुधार भए पनि तत्काले सहज अवस्था भने नभएको देखिन्छ । राष्ट्र बैंक आर्थिक अनुसन्धान विभाग प्रमुख डा. प्रकाशकुमार श्रेष्ठ पनि बैंकिङ प्रणालीमा तरलता सहज भएपनि 'सहज भयो' भनेर कर्जा प्रवाह हृवातै बढाउने अवस्था भने नरहेको बताउँछन् । राष्ट्र चालु आर्थिक वर्षमा निजी क्षेत्रतर्फ प्रभाव हुने कर्जा १२ प्रतिशतले विस्तार गर्ने लक्ष्य लिएको छ । साढे ४७ खर्बको कर्जा लगानीलाई आधार मान्ने हो भने करिब ५ खर्ब ७० अर्ब कर्जा विस्तार गर्ने लक्ष्य केन्द्रीय बैंकले लिएको छ ।

मंसिर मसान्तमा आउँदा कर्जा वृद्धि १ प्रतिशतमा सीमित छ । यस्तै आगामी असारभित्रमा सकारले २ खर्ब ५६ अर्ब राष्ट्र ऋण उठाउने लक्ष्य पनि सँगै लिएको छ । आगामी सात महिनामा केन्द्रिय बैंकको लक्ष्यअनुसार कर्जा विस्तार गर्न र सरकारको लक्ष्यअनुसार आन्तरिक ऋण परिचालन गर्न अझै पनि ठूलो वित्तीय स्रोत आवश्यक पर्ने देखिन्छ । अहिले तरलता सहज भएपनि ठूला सहज कर्जा विस्तार गर्ने अवस्था भने नभएको राष्ट्र बैंक आर्थिक अनुसन्धान विभाग प्रमुख श्रेष्ठ बताउँछन् । सरकारले ऋण उठाएपछि खर्च पनि गर्ने भएकोले त्यसले तरलतामा सुधार गर्ने उनको तर्क छ । (साभार–अनलाइनखबर)

काठमाडौं-तराइ........

द्रुतमार्ग निर्माणका क्रममा सेना आफैले ०७४ सालदेखि हालसम्म बारा, मकवानपुर र ललितपुरमा गरी २७ हजार रुख कटान गरिसकेको छ । आयोजनाको निजगढ कार्यदलले 'द्रुतमार्ग सडक निर्माण प्रस्तावित स्वरुप' (डीपीआर) र विस्तृत वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकनमा समेत समावेश नभएका संरचनाहरु थप गर्न कटान सुरु गरेको वन कार्यालयले जनाएको छ । द्रुतमार्गमा चल्ने सवारी साधनसँग राजस्व उठाउन आवश्यक पर्ने ट्रोल हाउस, इन्टरचेञ्ज र हाइटेन्शन लाइनका लागि थप जग्गा आवश्यक भएकोले रुख काट्नुपरेको आयोजना कार्यालयले जनाएको छ । 'कटान भएका रुखहरु हामीले घाटगद्दी गरेर सम्बन्धित सामुदायिक र राष्ट्रिय वनलाई हस्तान्तरण गर्ने काम गर्छौं,' द्रुतमार्ग आयोजना कार्यालयका एक अधिकारीले भने । आयोजनाले नागमणि सामुदायिक वनबाट ७७२, कछडिया सामुदायिक वनबाट ४८, राष्ट्रिय वन क्षेत्रबाट १८४ र बाघभैरव सामुदायिक वनबाट २० वटा रुख काट्ने जनाएको छ ।

बाराको निजगढदेखि जिरो पोइन्ट मानेर तत्कालीन प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'ले ०७४ जेठ १४ गते द्रुतमार्गको शिलान्यास गरेका हुन् । चार वर्षभित्र निर्माण सम्पन्न गर्ने गरी ०७४ वैशाख २१ गते सरकारले द्रुतमार्ग निर्माणको सम्पूर्ण जिम्मा नेपाली सेनालाई दिएको हो । अनुमानित १ खर्ब ७५ करोड लगानीमा बन्ने द्रुतमार्गमा साढे ७२ किलोमिटर सडक खण्ड ४ लेनको हुनेछ । सो सडक खण्डमा ८७ वटा पुल, ६ किलोमिटरको अन्तरालमा ३ वटा टनेल रहनेछन् । साढे ५५ किलोमिटर सडक क्षेत्र र बाँकी पुल र टनेलले ओगट्ने आयोजनाले जनाएको छ । द्रुतमार्गको ७२ किलोमिटरको यात्रा गर्न १ घण्टा २० मिनेट लाग्ने सेनाले जनाएको छ । यो सडक खण्डमा प्रतिघण्टा ८० देखि सय किलोमिटरको गतिले ठूला सवारी साधनमात्रै गुड्न सक्नेछन् । ७२ किलोमिटर दूरीमा निजगढ, मकवानपुर र ललितपुरमा गरी ३ वटा पोइन्टमा ट्रोल हाउस निर्माण हुने जनाइएको छ ।

तोकिएको समयभित्र द्रुतमार्ग सम्पन्न हुन नसक्ने भएपछि २०७७ असोज दोस्रो साता सरकारले पुनः ३ वर्ष लागि म्याद थपेको हो । थपिएको म्याद अनुसार ०८१ वैशाखभित्र सेनाले द्रुतमार्गको सम्पूर्ण काम सक्नुपर्नेछ । द्रुतमार्ग निर्माणको क्रममा हालसम्म भएको भौतिक र वित्तीय प्रगति यति नै भएको छ भनेर भन्न नसकिने आयोजना कार्यालयले जनाएको छ । 'सबैले बाधा अड्चन फुकाएर सहयोग गरे अहिलेको हाम्रो लक्ष्य अनुसार ०८१ मंसिरसम्म द्रुतमार्ग सरकारलाई हस्तान्तरण गर्ने हो, बीचमा फेरि बाधा अड्चन आयो भने गाह्रो हुन्छ,' कार्यदलका एक अधिकारीले भने ।

निजगढका.............

वडा नम्बर १ धन्सार पुल नजिकै ठोक्किएर दिउँसो दुर्घटना भएको थियो । दुर्घटनामा ज्यान गुमाएका भोलाको शव पोस्टमार्टमका लागि कलैया अस्पतालमा पठाइएको प्रहरीले जनाएको छ ।

रेशम चौधरीको ....

लाल आयोग सार्वजनिक गर, न्याय देउ, रेशम चौधरीलाई बाहिर लेउ, जनताका लागि लडेको जेलमै सड्नु परेको, मानवताको अधिकार, हाम्रो पनि अधिकार लेखिएका प्लेकार्ड प्रदर्शन गरेका थिए । यसअघि सरकारले अध्यादेश प्रमाणीकरणका लागि राष्ट्रपति कार्यालयसमक्ष पठाएपनि जारी हुन सकेको छैन । अध्यादेश प्रमाणीकरण गर्नुपर्ने भन्दै प्रदर्शन गरेका गरेका थिए । नागरिक उन्मुक्ति पार्टी बाराको जिल्ला अध्यक्ष रामचन्द्र चौधरीले लाल आयोगको ९१७ पानाको प्रतिवेदन सार्वजनिक गर, नेता अपहरण तथा निर्दोष जनतालाइ फसाउने पूर्व आजिपीहरुले राष्ट्रपतिको चापलुसी गर्ने प्रति खबरदारी जनाउदै । विशुद्ध राजनीतिलाइ केही ठुला दलका नेताहरु झालझेल गरी दुइ जिब्रे बोली राखी झुठा मुदामा रेशम चौधरी लाइ फसाइ राखेका छन् । भनी आ[illegible]नो मन्तव्य राखेका थिए ।

साथै कार्यक्रममा नागरिकत उन्मुक्ति पार्टीको महिला नेतृ राधा चौधरी, थारु कल्याणकारी संघबाराको जिल्ला संयोजक रामप्रसाद चौधरी, थाकस का जीतपुर सिमरा संयोजक संजय चौधरी, थाकस का कोल्हवी संयोजक भुवन चौधरी, युवा नेता तथा समाजिक अभियान्ता बृजेश कुमार सिंह तथा स्वतन्त्र युवा नेता रामकिशोर यादवले समर्थन जनाउदै आ[illegible]नो मन्तव्य राखेका थिए । उक्त कार्यक्रममा नागरिक उन्मुक्ति पार्टीका नेता ओमप्रकाश साह कलवार, महिला नेतृ उर्मिला महतो लगायत सयौं संख्यामा कार्यकर्ताहरुको सहभागिता रहेको थियो भने कार्यक्रम संचालन थारु कल्याणकारी संघका सचिव कृष्णा चौधरीले गरेका थिए ।

२३ जना ....

सिन्धुलीमा राजकुमार सिलवाल, बाँकेमा सन्तोषसिंह राठौर, सुर्खेतमा योगेन्द्रसिंह थापा र कैलालीमा देवेन्द्रबहादुर पाललाई पठाइएको छ एक वर्ष अवधि पुगेका एसपीहरुको नियमित सरुवा गरिएको प्रहरी प्रधान कार्यालयले जनाएको छ ।

सिम्रौनगढको पहिलो राष्ट्रिय दैनिक
Shubham Sandesh शुभम सन्देश
National DAILY दैनिक

विश्वकपको अन्तिम रात करोडौँको खेल, दुई जना पक्राउ

काठमाण्डौ, ४ पुस ।

सूर्यविनायक नगरपालिका–६ सूर्यविनायक निवासी सत्यराम लामाले फिफा विश्वकपको अन्तिम खेलको बाजीमा एक लाख रुपैयाँ गुमाए । गए राति भएको विश्वकपको विश्व विजेता अर्जेन्टिनाले उपाधि हात पार्दै विश्वकप जितिरहँदा नेपालमा भने करोडौँको बाजीमा हारजितको खेल भएको छ । दुई राष्ट्र अर्जेन्टिना र फ्रान्सको अन्तिम खेलमा फ्रान्सको पक्षमा बाजी थापेका लामाले एकै रात एक लाख रुपैयाँ हारेका हुन् । यो हार त लामाको फाइनल खेलमा भएको हो । यसअघि पनि उनले विश्वकप सुरु भएदेखि नै पटक पटक विभिन्न देशको पक्षमा राखेको बाजीमा तीन लाख रुपैयाँ हारेका हुन् ।

मध्यपुरथिमि नगरपालिका–५ राधेराधे बस्ने कमल खत्रीले विश्वकपको अन्तिम खेलमा रु ५० हजार बाजीमा हारे । राधेराधेको एक होटलमा विश्वकप हेर्दा आफ्नै सहकर्मीहरूसँग बाजी राखेका उनले विश्वकपको अवधिभर तीन लाख रुपैयाँ बाजीमै सिध्याए । यी त उदाहरण मात्रै हुन्, आइतबार राति सम्पन्न फिफा विश्वकपमा खेल भइरहँदा भक्तपुरमा

मात्रै बाजीमा करोडौँको हारजितको खेल भएको छ । त्यतिमात्रै होइन विश्वकपकै बहानामा अनलाइनमार्फत सट्टाबाजी लगाएर जुवा खेल्नेरखेलाउने दुई जनालाई प्रहरीले भक्तपुरबाट पक्राउ गरेको छ ।

प्रहरीले भक्तपुरको चाँगुनारायण नगरपालिका–९ ताथली बस्ने ३१ वर्षीय सुनिल चौगुठी र सूर्यविनायक नगरपालिका–८ आदर्शटोल बस्ने २५ वर्षीय अजय भेलेलाई आज पक्राउ गरेको हो । उनीहरूलाई प्रहरीले फिफा विश्वकप फुटबलका खेलहरूमा बेटिङ एप्लिकेसन वनएक्स बेट प्रयोग गरी अनलाइनमार्फत सट्टाबाजी खेल खेलाएको पाइएपछि पक्राउ गरेको प्रहरीले जानकारी दिएको छ ।

महानगरीय प्रहरी परिसर भक्तपुरका प्रहरी नायब उपरीक्षक राजु पाण्डेले पक्राउ परेका दुवै जनालाई मुलुकी अपराधसंहिता दफा १२५ को उपदफा ४ बमोजिम सट्टाबाजी गर्न गराउन नहुने कसुरअन्तर्गत थप अनुसन्धान एवं कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाएको जानकारी दिए । उनीहरूले वनएक्स बेटमा सट्टाबाजी गराउन विगत एक वर्षदेखि सट्टाबाजी गर्ने एजेन्टका रूपमा कार्य गर्न थालेको अनुसन्धानका क्रममा खुलेको प्रहरीको भनाइ छ । प्रहरीका अनुसार पक्राउ परेका चौगुठीको विभिन्न २३ वटा बैंकमा रहेको २५ वटा खाताहरूको कारोबारको विवरण माग गरिएकामा हालसम्म सातवटा बैंक खाताबाट विगत एक वर्षमा दुई करोड ४५ लाख ७१ हजार ८९९ रुपैयाँको कारोबार भएको पाइएको छ ।

भेलेको विभिन्न १९ वटा बैंक खाताको कारोबार माग गरिएकामा हालसम्म पाँचवटा खाताको विवरण प्राप्त भएको र ती खातामा ६० लाख रुपैयाँभन्दा बढी रकमको कारोबार भएको पाइएको छ । खेलमा बढी रकम हारेका व्यक्तिको पहिचान गरी प्रलोभन देखाएर सट्टेबाजीको एजेन्ट बनाउने र सट्टेबाजीमा प्रयोग हुने 'वान एक्स बेट' मार्फत यसरी सट्टाबाजीको रकम सत्तलन गर्ने कार्यमा चौगुठी र भेले सक्रिय रहेको पाइएको प्रहरीको भनाइ छ । रासस

झारफुकको नाममा काठमाडौँमा तातो तेल खन्याएर महिलालाई यातना

काठमाण्डौ, ४ पुस ।

काठमाडौँको तारकेश्वर नगरपालिका–६ स्थित जरङ्खुमा झारफुकको नाममा महिलालाई चरम यातना दिइएको छ । आफूलाई माता बताउने १९ वर्षीया सचिता मगरले भोजपुर घर भएकी ३६ वर्षीया सविता राई 'रुपा'लाई यातना दिएकी हुन् । झारफुक गरेर रोग निको पार्ने नाममा सचिताले पीडितलाई तातो तेल खन्याएर पन्युले डामेको आरोप छ ।

आफूलाई माता दावी गर्ने सचितालाई पक्राउ गरिएको जिल्ला प्रहरी परिसर काठमाडौँका एसपी दिनेशराज मैनालीले जानकारी दिए । घटनाबारे प्रहरी वृत बालाजुले अनुसन्धान गरिरहेको छ । झारफुकका नाममा सवितलाई माता र उनका सहयोगीले तातो तेल खन्याए पन्यु र त्रिशुलले डामेर खुकुरी समेत प्रहार गरेको पीडितको आरोप छ । सचिता र उनका सहयोगीको यातनाबाट घाइते भएकी पीडितको महाराजगञ्ज स्थित प्रहरी अस्पतालमा उपचार भइरहेको छ । आरोपी महिला सोमबार पक्राउ परेकी हुन् । (साभार–रातोपाटी)

अपांगतामैत्री विपद् नीतिको आवश्यकता

काठमाण्डौ, ४ पुस ।

विपद्पूर्व, विपद्को समय र विपद् पछिका तीनै चरणका लागि अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई पनि दृष्टिगत गरी सूचना, नीति तथा कार्यक्रमहरु बनाउनुपर्ने आवश्यकता औँल्याइएको छ । राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको आयोजनामा सोमबार काठमाडौँमा भएको 'विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको समवेशीकरण तथा सहभागिता' विषयक अन्तरक्रियाका वक्ताहरूले विपद्बाट सबैभन्दा बढी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू प्रभावित हुने भन्दै उनीहरूको सुरक्षाका लागि पनि प्रभावकारी कार्यक्रम बनाउनुपर्नेमा वक्ताको जोड थियो ।

उक्त कार्यक्रममा प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेलले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिका समवेशीकरण तथा

सहभागिताका लागि प्राधिकरणका तर्फबाट मानक निर्देशिकाहरू तयार गरी त्यसलाई स्थानीयकरण गर्ने कार्य भइरहेको जानकारी दिए । अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि पानी तथा सरसफाइमा पहुँचयोग्य अवस्थाका बारेमा आर्किटेक्ट दीपक केसीले विश्वका विभिन्न देशका उदाहरणसहित प्रस्तुतीकरण गरे । उनले अपाङ्गता भएका व्यक्तिको दैनिक जनजीवन सहज बनाउन मात्र नभएर आत्मसम्मानका लागि पनि पहुँचयोग्य संरचनाको आवश्यकता पर्ने बताए । केसी स्वयम् अपाङ्गता भएका व्यक्ति हुन् ।

प्राधिकरणका सहसचिव रोशनीकुमारी श्रेष्ठले प्राधिकरणबाट भएका कार्यहरू, निर्माण भएका तथा भइरहेका कार्यविधि एवं निर्देशिका तथा अन्य नीतिगत व्यवस्थाबारे जानकारी दिएका थिए। राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघका सचिव सिर्जना केसीले बहुअपाङ्गतालाई पनि ध्यानमा राखेर भवनसंहिता तथा सहयोगी सामग्रीको निर्माण गर्नुपर्ने आवश्यकता औँल्याइन् । उनले विपद्बारेको सूचना नै अपाङ्गता भएका व्यक्तिसम्म नपुगेको भन्दै यसतर्फ प्राधिकरणको ध्यानाकर्षण गराइन् ।

कार्यक्रमका सहभागीहरूले धेरै प्रकारका अपाङ्गता हुने र उनीहरूका समस्या र आवश्यकता पनि फरकफरक हुने भएकाले सबैलाई एउटै बास्केटमा हालेर नहेर्न पनि आग्रह गर्नुभएको थियो । उनीहरूले विपद्पछि स्थापना गरिने आश्रयस्थलहरू अपाङ्गतामैत्री नहुने र राहतमा उनीहरूको पहुँच पुग्न नसकेकोतर्फ पनि ध्यानाकर्षण गराएका थिए । विपद्का सूचना दिने उपकरणहरू अपाङ्गतामैत्री बनाउन पनि उनीहरूले आग्रह गरेका थिए । कार्यक्रममा राष्ट्रिय अपाङ्ग कोष, राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघलगायत विभिन्न अपाङ्गतासँग सम्बद्ध संघसंस्थाहरू एवं अपाङ्गता क्षेत्रमा काम गरिरहेका विकास साझेदार संस्थाका प्रमुख एवं प्रतिनिधिको उपस्थिति थियो ।रासस

लागुऔषध मुद्दामा ५ वर्ष कैद फैसला भएका फरार प्रतिवादी पक्राउ

काठमाण्डौ, ४ पुस ।

लागुऔषध मुद्दाका एकजना फरार प्रतिवादीलाई प्रहरीले रुपन्देहीबाट पक्राउ गरेको छ । पक्राउ पर्नेमा रुपन्देही घर भएका नारायण बस्याल छन् । २०७४ भदौ २१ मा उच्च अदालत तुलसीपुर दाङले बस्याललाई ५ वर्ष कैद र ५ हजार जरिवाना हुने फैसला गरेको थियो । २०७२ भदौ ७ मा बस्याल २ ग्राम ३ सय मिलिग्राम खैरो हेरोइनसहित पक्राउ परेका थिए । जिल्ला अदालतबाट १० हजार जरिवाना तिरेर छुटेका बस्यालविरुद्ध सरकारी वकिल कार्यालयले पुनरावेदन गरेको थियो । उच्च अदालतको फैसलापछि बस्याल विदेशमा लुकेर बसेका थिए ।

नेपाल फर्केको सुराक पाएपछि इलाका प्रहरी कार्यालय सालझण्डीका इन्स्पेक्टर जगन्नाथ मरासिनी नेतृत्वको टोलीले उनलाई पक्राउ गरेको हो । जिल्ला अदालत रुपन्देहीको आदेशले उनलाई कारागार चलान गरिएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय रुपन्देहीका डीएसपी श्यामु अर्यालले रातोपाटीलाई बताए ।

(साभार–रातोपाटी)

कोल्हबी नगरपालिकाको कार्यालय, बाराद्वारा जनहितमा जारी

डेंगीबाट बच्ने उपायहरू

- विहान, दिउँसो तथा साँझको समयमा लामखुट्टेको टोकाइबाट डेंगी लाग्न सक्दछ ।
- लामखुट्टेबाट बच्न पूरै शरीर ढाक्ने लुगा लगाऔं ।
- घर, कार्यस्थल र सार्वजनिक स्थानमा पानी जम्न नदिऔं ।
- पानी राखेको भाँडालाई छोपेर राखौं ।
- दिउँसो पनि लामखुट्टे भगाउने धूप बालौं र लामखुट्टेको टोकाईबाट बच्ने मलम लगाऔं ।
- घरभित्र लामखुट्टे छिर्न नसक्ने गरी झ्याल ढोकामा जाली वा सुत्ने बेलामा झुल लगाएर सुतौं ।
- अध्यॉंरा कुना–काप्चामा किटनाशक औषधि छर्कने गरौं ।
- कम्तिमा हप्ताको एक पटक एयर कुलर, पानी टयांकी, फूलदानी, गमलामा राखिएका प्लेटहरु राम्ररी सफा गरौं ।

सुवर्ण गाउँपालिकाको कार्यालय, बाराद्वारा जनहितमा जारी

डेंगीबाट बच्ने उपायहरू

- विहान, दिउँसो तथा साँझको समयमा लामखुट्टेको टोकाइबाट डेंगी लाग्न सक्दछ ।
- लामखुट्टेबाट बच्न पूरै शरीर ढाक्ने लुगा लगाऔं ।
- घर, कार्यस्थल र सार्वजनिक स्थानमा पानी जम्न नदिऔं ।
- पानी राखेको भाँडालाई छोपेर राखौं ।
- दिउँसो पनि लामखुट्टे भगाउने धूप बालौं र लामखुट्टेको टोकाईबाट बच्ने मलम लगाऔं ।
- घरभित्र लामखुट्टे छिर्न नसक्ने गरी झ्याल ढोकामा जाली वा सुत्ने बेलामा झुल लगाएर सुतौं ।
- अध्यॉंरा कुना–काप्चामा किटनाशक औषधि छर्कने गरौं ।
- कम्तिमा हप्ताको एक पटक एयर कुलर, पानी टयांकी, फूलदानी, गमलामा राखिएका प्लेटहरु राम्ररी सफा गरौं ।

विश्रामपुर गाउँपालिकाको कार्यालय, बाराद्वारा जनहितमा जारी

डेंगीबाट बच्ने उपायहरू

- विहान, दिउँसो तथा साँझको समयमा लामखुट्टेको टोकाइबाट डेंगी लाग्न सक्दछ ।
- लामखुट्टेबाट बच्न पूरै शरीर ढाक्ने लुगा लगाऔं ।
- घर, कार्यस्थल र सार्वजनिक स्थानमा पानी जम्न नदिऔं ।
- पानी राखेको भाँडालाई छोपेर राखौं ।
- दिउँसो पनि लामखुट्टे भगाउने धूप बालौं र लामखुट्टेको टोकाईबाट बच्ने मलम लगाऔं ।
- घरभित्र लामखुट्टे छिर्न नसक्ने गरी झ्याल ढोकामा जाली वा सुत्ने बेलामा झुल लगाएर सुतौं ।
- अध्यॉंरा कुना–काप्चामा किटनाशक औषधि छर्कने गरौं ।
- कम्तिमा हप्ताको एक पटक एयर कुलर, पानी टयांकी, फूलदानी, गमलामा राखिएका प्लेटहरु राम्ररी सफा गरौं ।

फेटा गाउँपालिकाको कार्यालय, बाराद्वारा जनहितमा जारी

डेंगीबाट बच्ने उपायहरू

- विहान, दिउँसो तथा साँझको समयमा लामखुट्टेको टोकाइबाट डेंगी लाग्न सक्दछ ।
- लामखुट्टेबाट बच्न पूरै शरीर ढाक्ने लुगा लगाऔं ।
- घर, कार्यस्थल र सार्वजनिक स्थानमा पानी जम्न नदिऔं ।
- पानी राखेको भाँडालाई छोपेर राखौं ।
- दिउँसो पनि लामखुट्टे भगाउने धूप बालौं र लामखुट्टेको टोकाईबाट बच्ने मलम लगाऔं ।
- घरभित्र लामखुट्टे छिर्न नसक्ने गरी झ्याल ढोकामा जाली वा सुत्ने बेलामा झुल लगाएर सुतौं ।
- अध्यॉंरा कुना–काप्चामा किटनाशक औषधि छर्कने गरौं ।
- कम्तिमा हप्ताको एक पटक एयर कुलर, पानी टयांकी, फूलदानी, गमलामा राखिएका प्लेटहरु राम्ररी सफा गरौं ।

व्यक्तिगत घटना दर्ता समय मै गरौं

जन्म, मृत्यु, बसाई सराई, विवाह र सम्बन्ध विच्छेद जस्ता व्यक्तिगत घटनाहरु, घटना घटेको ३५ दिनभित्र आ–आफ्नो वडा कार्यालयमा गई निःशुल्क दर्ता गराई कानूनी मान्यता प्राप्त गरौं ।

जीतपुरसिमरा उपमहानगरपालिका
जीतपुर, बारा

व्यक्तिगत घटना दर्ता समय मै गरौं

जन्म, मृत्यु, बसाई सराई, विवाह र सम्बन्ध विच्छेद जस्ता व्यक्तिगत घटनाहरु, घटना घटेको ३५ दिनभित्र आ–आफ्नो वडा कार्यालयमा गई निःशुल्क दर्ता गराई कानूनी मान्यता प्राप्त गरौं ।

आदर्शकोतवाल गाउँपालिका
महेन्द्र आदर्श जयनगर चिउटाहा, बारा

व्यक्तिगत घटना दर्ता समय मै गरौं

जन्म, मृत्यु, बसाई सराई, विवाह र सम्बन्ध विच्छेद जस्ता व्यक्तिगत घटनाहरु, घटना घटेको ३५ दिनभित्र आ–आफ्नो वडा कार्यालयमा गई निःशुल्क दर्ता गराई कानूनी मान्यता प्राप्त गरौं ।

कोल्हबी नगरपालिकाको कार्यालय
कोल्हबी, बारा